

VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Hoàng Vinh

Tóm tắt: Bài viết nêu lên 4 ý như sau:

1. Để có được những giải pháp đúng, cần nắm chắc hai vấn đề:

- Thấu hiểu các đặc điểm về Đổi mới và giao lưu văn hóa trong lịch sử văn hóa nước ta.
- Tiếp cận với những thành tựu mới nhất về "Lý thuyết văn hóa" của thế giới.

2. Về "đổi mới văn hóa", bài viết giới thiệu ý kiến của cố GS. Trương Tửu, đại ý là:

- Lần thứ nhất "Đổi mới văn hóa" do đế chế phương Bắc thực hiện mở đầu vào thời Đông Hán.
- Lần thứ hai Đổi mới văn hóa do Thực dân Pháp tiến hành vào nửa sau thế kỷ XIX sang đầu thế kỷ XX.
- Lần thứ ba là quá trình du nhập văn hóa Xô Viết vào nửa sau thế kỷ XX.
- Lần thứ tư là tiếp nhận lối sống tiêu dùng của người Mỹ thông qua các phương tiện truyền thông đại chúng.

Cả bốn lần "Đổi mới văn hóa" ở nước ta đều có sự tác động mạnh mẽ từ nước ngoài.

3. Về lý thuyết văn hóa, cần nghiên cứu vận dụng cách tiếp cận synergetic vào lĩnh vực xã hội - văn hóa, xem nó như một hình thái tổ chức tự phát triển, vận hành theo nguyên tắc win/win position (thế hai bên cùng thắng).

4. Giới thiệu cách phân loại văn hóa của nhà xã hội học H.Sorokin. Ông nghiên cứu lịch sử văn hóa, nghệ thuật của nước Tây Âu và chia thành ba dạng:

- Văn hóa duy linh.
- Văn hóa duy lý tưởng
- Văn hóa duy cảm.

Ba dạng này nối tiếp nhau đóng vai trò thống trị trong một nền văn hóa, hết một chu kỳ phát triển lại quay lại từ đầu. Sorokin gọi đây là con đường phát triển tiến hóa theo chu kỳ xoắn ốc.

Liên hệ vào nước ta, có thể gọi thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội theo mô hình Xô Viết vào nửa sau thế kỷ XX là thuộc dạng "Văn hóa duy lý tưởng". Năm 1991 chế độ Xô Viết giải thể, văn hóa duy lý tưởng chấm dứt, chuyển sang "văn hóa duy cảm" theo hướng tôn trọng lối sống tiêu dùng, thụ hưởng khoái cảm vật chất bằng cảm giác, là phù hợp với khung phân loại của Sorokin.